

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πέμπτο τμήμα)
της 31ης Μαΐου 2005 *

Στην υπόθεση T-272/02,

Comune di Napoli (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους M. Merola, C. Tesaurο,
G. Tarallo και E. Barone, δικηγόρους,

προσφεύγουσα,

κατά

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους L. Flynn
και A. Aresu, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

με αντικείμενο αίτηση για την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής που προκύπτει από έγγραφο που εστάλη, στις 11 Ιουνίου 2002, στο ιταλικό Υπουργείο Οικονομικών, με την οποία περατώθηκε η χρηματοδοτική συνδρομή που είχε χορηγηθεί στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) (συνδρομή υπ' αριθ. 850503066) και απορρίφθηκε σιωπηρά αίτηση διορθώσεως του ισολογισμού άλλης χρηματοδοτικής συνδρομής που είχε χορηγηθεί στο πλαίσιο του ΕΤΠΑ (συνδρομή υπ' αριθ. 850503067),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. Lindh, πρόεδρο, R. García-Valdecasas και J. D. Cooke, δικαστές,

γραμματέας: J. Palacio González, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 6ης Ιουλίου 2004,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Ιστορικό της διαφοράς

- 1 Στις 24 Ιουλίου 1981, η προσφεύγουσα ενέκρινε σχέδιο κατασκευής γραμμής μετρό (γραμμή 1) στη Νεάπολη (Ιταλία) υποβληθέν από την εταιρία Metropolitana di

Napoli SpA για τη σύνδεση των σταθμών Garibaldi και Colli Aminei. Η γραμμή αυτή περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ένα τμήμα που εκτείνεται από τον σταθμό Dante στον σταθμό Vanvitelli και από το οποίο εξυπηρετούνται διαδοχικώς οι ακόλουθοι σταθμοί: Dante, Museo, Materdei, Salvator Rosa, Cilea και Vanvitelli.

- 2 Με την απόφαση C (88) 0166/038 της 16ης Φεβρουαρίου 1988 (στο εξής: απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 1988) προς την Ιταλική Δημοκρατία, η Επιτροπή χορήγησε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 22, παράγραφος 4, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1787/84 του Συμβουλίου, της 19ης Ιουνίου 1984, για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΕ L 169, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 3641/85 του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 1985 (ΕΕ L 350, σ. 40), συνδρομή του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) για την υλοποίηση μέρους του σχεδίου αυτού, ήτοι της κατασκευής του τμήματος Museo-Cilea και του σταθμού Materdei (στο εξής: σχέδιο 850509067). Η συνδρομή αυτή ανερχόταν στο 50 % των επιλέξιμων για το σχέδιο 850509067 δημοσίων δαπανών [που είχαν οριστεί σε 156 963 000 000 ιταλικές λίρες (ITL)] και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να υπερβεί τις 78 481 500 000 ITL (στο εξής: συνδρομή 850503066). Το συνολικό επενδυτικό κόστος του σχεδίου αυτού εκτιμήθηκε σε 156 963 000 000 ITL.

1

- 3 Με την απόφαση C (89) 2178/021 της 21ης Δεκεμβρίου 1989 (στο εξής: απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1989) προς την Ιταλική Δημοκρατία, η Επιτροπή χορήγησε, κατ' εφαρμογή των ίδιων διατάξεων του κανονισμού 1787/84, δεύτερη συνδρομή του ΕΤΠΑ για την υλοποίηση άλλου μέρους του σχεδίου κατασκευής της γραμμής 1, ήτοι της κατασκευής του τμήματος Dante-Museo και των σταθμών Museo και Dante (στο εξής: σχέδιο 850503066). Η συνδρομή αυτή ανερχόταν σε 35,22 % των επιλέξιμων για το σχέδιο 850503066 δημοσίων δαπανών (που είχαν οριστεί σε 227 153 000 000 ITL) και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να υπερβεί τις 80 000 000 000 ITL (στο εξής: συνδρομή 850503066). Το συνολικό επενδυτικό κόστος του σχεδίου αυτού εκτιμήθηκε σε 227 153 000 000 ITL.

- 4 Χορηγήθηκε επίσης συνδρομή του ΕΤΠΑ (συνδρομή 850503068) για την κατασκευή του τμήματος Cilea-Vanvitelli και των σταθμών του μετρό Salvatore Rosa και Cilea [απόφαση C (87) 250/27 της Επιτροπής της 3ης Μαρτίου 1987]. Η συνδρομή αυτή δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας προσφυγής.
- 5 Η προσφεύγουσα ισχυρίζεται ότι οι αρμόδιες ιταλικές αρχές [ήτοι η προσφεύγουσα στις 24 Ιουλίου 1981, το ιταλικό Υπουργείο Μεταφορών στις 7 Αυγούστου 1982, και η Περιφέρεια της Καμπανίας (Ιταλία) στις 2 Φεβρουαρίου 1983], με τις αποφάσεις τους περί εγκρίσεως του σχεδίου κατασκευής της γραμμής 1, «είχαν προτείνει, με τη μελέτη για τον σταθμό Museo (η οποία ενέπιπτε στη συνδρομή 850503066), εναλλακτική λύση σε σχέση με το σχέδιο που είχε αρχικώς υποβληθεί από τη Metropolitana di Napoli». Σκοπός τους ήταν να αποφευχθούν η πραγματοποίηση των σχετικών εργασιών στην επιφάνεια του εδάφους και οι συνεπακόλουθες σοβαρές διαταραχές για την οδική κυκλοφορία.
- 6 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι, κατά τη διάρκεια του 1991 (αναφέρεται, ειδικότερα, στη «δημοτική απόφαση υπ' αριθ. 257 της 14ης Μαΐου 1991»), οι εν λόγω αρχές αποφάσισαν να εισαγάγουν τροποποιήσεις στο αρχικό σχέδιο, οι οποίες συνίσταντο στην υπογειοποίηση του σταθμού Museo και τη μετατόπισή του προς τον σταθμό Dante. Τούτο είχε ως αποτέλεσμα την επιμήκυνση του τμήματος Museo-Materdei (από 638 σε 1 160 μέτρα), σύντμηση του τμήματος Dante-Museo (από 450 σε 405 μέτρα) και αύξηση του κόστους των εργασιών.
- 7 Στις 28 Οκτωβρίου 1999, η αρχή πληρωμής, εν προκειμένω το αρμόδιο για τις πολιτικές ανάπτυξης και συνοχής τμήμα του ιταλικού Υπουργείου Οικονομικών, υπέβαλε στην Επιτροπή αίτηση καταβολής του υπολοίπου της συνδρομής 850503067. Η αρχή πληρωμής ανέφερε ότι το συνολικό επενδυτικό κόστος, καθώς και οι επιλέξιμες για το σχέδιο 850503067 δημόσιες δαπάνες ανέρχονταν σε 225 473 000 000 ITL και ότι το προς καταβολή υπόλοιπο ανέρχόταν σε 15 696 300 000 ITL, ήτοι στη διαφορά μεταξύ του ανώτατου προβλεπόμενου με την απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 1988 ποσού (78 481 500 000 ITL) και του ποσού που είχε ήδη καταβληθεί για τη συνδρομή αυτή (62 785 200 000 ITL).

- 8 Την ίδια ημέρα, η αρχή πληρωμής υπέβαλε επίσης στην Επιτροπή αίτηση καταβολής της δεύτερης δόσης της συνδρομής 850503066.
- 9 Στις 7 Απριλίου 2000 η συνδρομή 850503067 περατώθηκε οριστικά (βλ. σκέψη 12 κατωτέρω).
- 10 Στις 26 Φεβρουαρίου 2001 η αρχή πληρωμής διαβίβασε στην Επιτροπή έγγραφο σχετικό με τη συνδρομή 850503066, τιτλοφορούμενο «απόσπασμα της εκθέσεως ελέγχου της 11ης Ιανουαρίου 2001». Το έγγραφο αυτό αναφέρει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«8. Εκτιμήσεις ως προς τις πραγματοποιηθείσες εργασίες και ως προς τις χορηγηθείσες από το ΕΤΠΑ χρηματοδοτήσεις

Η συνδρομή [...] 850503066 [...] χορηγήθηκε, μέχρι ποσού 80 δισεκατομμυρίων [ITL], για την κατασκευή της γραμμής I του μετρό της Νεαπόλεως σε σχέση με τα ακόλουθα έργα:

— σταθμός Museo

— σταθμός Dante

— σήραγγα της γραμμής Museo-Dante.

Το επενδυτικό κόστος υπολογίστηκε, κατά την ημερομηνία εκδόσεως της κοινοτικής αποφάσεως, σε 227,153 δισεκατομμύρια [ITL].

Είχε προβλεφθεί η κατασκευή του σταθμού Museo και των σηραγγών Dante-Museo “υπεργείως”, γεγονός που θα ισοδυναμούσε με πλήρη αδυναμία κυκλοφορίας σε σημαντικές οδικές αρτηρίες καθ’ όλη τη διάρκεια των εργασιών [...]

Εκτιμώντας ότι η λύση αυτή ήταν ασυμβίβαστη με τα κυκλοφοριακά προβλήματα της πόλης, το Υπουργείο Μεταφορών, η Περιφέρεια της Καμπανίας και η [προσφεύγουσα] ζήτησαν την τροποποίηση του σχεδίου υλοποιήσεως του σταθμού Museo και των σηραγγών Dante-Museo που να προβλέπει την υπογειοποίησή τους, οπότε δεν θα υπήρχε διακοπή της κυκλοφορίας στην επιφάνεια κατά τη διάρκεια των εργασιών, και, κατ’ επέκταση, την κατασκευή του σταθμού Museo υπογείως.

Λαμβανομένης υπόψη της μέγιστης κλίσης των σιδηροτροχιών στη γραμμή αυτή, η υπογειοποίηση του έργου κατέστησε αναγκαία την επιμήκυνση του τμήματος της σήραγγας στα ανάντι του σταθμού Museo (τμήμα Materdei-Museo, για το οποίο είχε χορηγηθεί η συνδρομή [...] 850503067).

Το σχήμα του παραρτήματος [...] δείχνει καθαρά την αλλαγή της διαχάραξης και τη μετατόπιση του σταθμού Museo.

Η μετατόπιση αυτή είχε ως αποτέλεσμα τη σύντμηση του τμήματος Museo-Dante (την οποία αφορά η απόφαση για τη χορήγηση της συνδρομής επί της οποίας συντάχθηκε η παρούσα έκθεση).

Κατά την εκκαθάριση των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν για το τμήμα Materdei-Museo [συνδρομή 850503067], τα έξοδα για την επιμήκυνση της γραμμής στα ανάντι του σταθμού Museo (τα οποία οφείλονταν, όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, στην υπογειοποίηση του σταθμού Museo) καταλογίστηκαν στο τελευταίο αυτό τμήμα, με αποτέλεσμα το συνολικό κόστος του τελευταίου να ανέλθει σε 225 795 934 379 ΙΤΛ, ενώ η προβλεπόμενη με την κοινοτική απόφαση δαπάνη ανερχόταν σε 156 963 000 000 ΙΤΛ, ήτοι να υπέρξει επιπλέον κόστος 68 832 934 379 ΙΤΛ.

Πρέπει να σημειωθεί ότι i) η κατάτμηση σε τμήματα έχει αμιγώς χρηματοοικονομικό χαρακτήρα, εφόσον πρόκειται για ένα ενιαίο σχέδιο και ότι τα τμήματα συνδέονται στενά μεταξύ τους, τόσο όσον αφορά την υλοποίησή τους όσο και από λειτουργικής απόψεως· ii) ο καταλογισμός των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν για την επιμήκυνση του τμήματος στα ανάντι του σταθμού Museo οφείλεται στην υπογειοποίηση του εν λόγω σταθμού και στη μετατόπισή του· iii) η μετατόπιση αυτή είχε ως αποτέλεσμα τη σύντμηση της γραμμής Museo-Dante (η έκταση της οποίας ανήλθε σε 405 αντί σε 450 μέτρα)· iv) το συνολικό μήκος των σηραγγών που κατασκευάστηκαν στα δύο αυτά τμήματα (1 160 μέτρα + 405 μέτρα = 1 565 μέτρα) είναι, όπως προκύπτει από το σχήμα του παραρτήματος [...], ανώτερο από το προβλεπόμενο στα αρχικώς εγκριθέντα σχέδια (638 μέτρα + 450 μέτρα = 1 088 μέτρα)· v) το γεγονός ότι τα δικαιολογητικά των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν λόγω της επιμηκύνσεως αυτής καταλογίστηκαν στο τμήμα Materdei-Museo και όχι στο τμήμα Museo-Dante (στο οποίο εμπίπτει το κόστος της κατασκευής του σταθμού Museo) οφείλεται σε σφάλμα που προκλήθηκε λόγω της ονομασίας των αποφάσεων του ΕΤΠΑ· vi) το γεγονός ότι η δαπάνη για την εν λόγω επιμήκυνση του τμήματος Materdei-Museo καταλογίστηκε στο τμήμα Dante-Museo συνεπάγεται, εν πάση περιπτώσει, αυξημένο κόστος για την (ήδη περατωθείσα) αίτηση ΕΤΠΑ 850503067· vii) αν αυτή η μεταβολή του καταλογισμού θεωρούνταν απαράδεκτη, τα σχετικά με την εν λόγω αίτηση ΕΤΠΑ 850503066 δικαιολογητικά δεν θα επαρκούσαν ώστε να εισπραχθεί το σύνολο της χρηματοδοτήσεως, οπότε ένα μέρος της συνολικής παρεμβάσεως θα στερούνταν χρηματοοικονομικής καλύψεως· viii) η παρέμβαση πλήττεται στο σύνολό της χωρίς λόγο: απώλεια μέρους της συνδρομής (σχετικά με την αίτηση ΕΤΠΑ 850503066), μολονότι για την εκτέλεση του συνολικού σχεδίου απαιτήθηκαν πολύ σημαντικότερες εργασίες και η συνολική πραγματοποιηθείσα δαπάνη αποδείχθηκε ανώτερη από την προβλεφθείσα και εγκριθείσα.

Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, θεωρούμε εύλογη και δικαιολογημένη την αίτηση της [προσφεύγουσας] να εκκαθαριστεί στο πλαίσιο της παρούσας παρεμβάσεως το μέρος των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν μετά την υπογειοποίηση του σταθμού Museo, οι οποίες είχαν προηγουμένως καταλογιστεί στην απόφαση ΕΤΠΑ 850503067.»

- 11 Με το ίδιο αυτό έγγραφο, η αρχή πληρωμής ανέφερε δύο περιπτώσεις «χρηματοοικονομικής πιστοποίησης» για τη συνδρομή 850503066, αναλόγως με το αν θα γινόταν δεκτή η «ανακατανομή των δαπανών». Στην πρώτη υπόθεση («χωρίς ανακατανομή δαπανών»), οι συνολικές επιλέξιμες δαπάνες που είχαν πραγματοποιηθεί κατά την ημερομηνία του ελέγχου ανέρχονταν σε 187 181 583 042 ITL και το υπόλοιπο της συνδρομής αντιστοιχούσε σε 1 161 353 547 ITL. Στη δεύτερη υπόθεση («ανακατανομή δαπανών»), οι συνολικές δαπάνες κατά την ημερομηνία ελέγχου και το υπόλοιπο της συνδρομής ανέρχονταν αντιστοίχως σε 230 957 083 117 ITL και 15 236 000 000 ITL.

- 12 Με έγγραφο της 7ης Μαρτίου 2001, η Επιτροπή απάντησε στο προαναφερθέν έγγραφο της 26ης Φεβρουαρίου 2001. Ανέφερε τα εξής:

«[...]

Οι συνδρομές 850503066 και 850503067 αποτέλεσαν αντικείμενο δύο χωριστών αιτήσεων των ιταλικών αρχών και, κατά συνέπεια, δύο χωριστών κοινοτικών αποφάσεων [αντιστοίχως των αποφάσεων C (89) 2178 021 της 21ης Δεκεμβρίου 1989 και C (88) 0166/038 της 16ης Φεβρουαρίου 1988].

Από τα έγγραφα που κατέχει η υπηρεσία μας δεν προκύπτει ότι οι ιταλικές αρχές κοινοποίησαν εγκαίρως τις τροποποιήσεις του σχεδίου, οι οποίες επέφεραν μεταβολές στα αντίστοιχα οικονομικά τους πλαίσια.

Σύμφωνα με τον δημοσιονομικό κανονισμό της Επιτροπής, οι δημοσιονομικές δεσμεύσεις πρέπει να αντιστοιχούν ακριβώς στις πραγματοποιούμενες πληρωμές, καθώς και στις νομικές δεσμεύσεις που απορρέουν από τις ειδικές αποφάσεις της Επιτροπής.

Η συνδρομή 850503067 περατώθηκε στις 7 Απριλίου 2000 βάσει της αιτήσεως εξοφλήσεως που υπέβαλε το Υπουργείο σας στις 28 Οκτωβρίου 1999.

Κατόπιν των προεκτεθέντων, θεωρούμε ότι η οριστική εκκαθάριση της συνδρομής 850503066 πρέπει να πραγματοποιηθεί βάσει της υποθέσεως 1 (μη “ανακατανομή δαπανών”), όπως προκύπτει από τη σελίδα 7 του αποσπάσματος της εκθέσεως ελέγχου που περιλαμβάνεται στο παράρτημα του προαναφερθέντος εγγράφου σας.

[...]»

¹³ Στις 26 Μαρτίου 2001, η αρχή πληρωμής υπέβαλε στην Επιτροπή αίτηση καταβολής του υπολοίπου της συνδρομής 850503066 για ποσό που δεν μπορούσε να υπερβεί τις 15 236 000 000 ITL, αναφέροντας συνολικές επιλέξιμες δημόσιες δαπάνες ύψους 227 153 000 000 ITL και συνολικό επενδυτικό κόστος ύψους 230 957 000 000 ITL.

- 14 Την ίδια ημέρα, η αρχή πληρωμής υπέβαλε επίσης στην Επιτροπή αίτηση καταβολής του υπολοίπου της συνδρομής 850503067 προς αντικατάσταση της αιτήσεως της 28ης Οκτωβρίου 1999. Το νέο αιτούμενο υπόλοιπο ανερχόταν πάντοτε σε 15 696 300 000 ITL, αλλά το συνολικό επενδυτικό κόστος και οι επιλέξιμες δημόσιες δαπάνες ανέρχονταν πλέον, αντιστοίχως, σε 185 252 000 000 ITL και 156 963 000 000 ITL. Η προσφεύγουσα τόνισε, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ότι, με την αίτηση αυτή, η αρχή πληρωμής δεν επεδίωκε τη διόρθωση του υπολοίπου της εν λόγω συνδρομής, αλλά την πιστοποίηση των επιλέξιμων δημοσίων δαπανών της εν λόγω συνδρομής.
- 15 Κατά τη διάρκεια συναντήσεως, στις 2 Απριλίου 2001, η Επιτροπή επιβεβαίωσε στην αρχή πληρωμής τη θέση που είχε διατυπώσει με το από 7 Μαρτίου 2001 έγγραφό της.
- 16 Στις 11 Μαΐου 2001, η Επιτροπή διαβίβασε στην αρχή πληρωμής πρόταση περατώσεως της συνδρομής 850503066 «στηριζόμενη στη θέση που είχε διατυπώσει [...] με το έγγραφο [...] της 7ης Μαρτίου 2001 και επιβεβαιώσει κατά τη συνάντηση της [2ας Απριλίου 2001]». Η πρόταση αυτή στηριζόταν σε επιλέξιμες δημόσιες δαπάνες ύψους 187 181 583 042 ITL και σε συνδρομή του ΕΤΠΑ ύψους 65 922 645 280 ITL (αντί του αρχικώς προβλεφθέντος ποσού των 80 000 000 000 ITL), που αντιστοιχούσε στο 35,22 % του ποσού των επιλέξιμων δημοσίων δαπανών. Καλούσε τις οικίες αρχές να της κοινοποιήσουν τις ενδεχόμενες παρατηρήσεις τους εντός προθεσμίας τριών εβδομάδων.
- 17 Η αρχή πληρωμής και η Περιφέρεια της Καμπανίας υπέβαλαν παρατηρήσεις στην Επιτροπή με έγγραφα της 21ης Μαΐου και της 5ης Ιουνίου 2001 αντιστοίχως.
- 18 Με έγγραφο της 12ης Σεπτεμβρίου 2001 προς την Ιταλική Δημοκρατία, η Επιτροπή επιβεβαίωσε την πρόταση που είχε κάνει με το από 11 Μαΐου 2001 έγγραφό της και κάλεσε τις ιταλικές αρχές να της γνωστοποιήσουν την οριστική τους θέση εντός προθεσμίας δύο μηνών.

- 19 Με έγγραφο της 6ης Δεκεμβρίου 2001 η προσφεύγουσα δήλωσε στην Επιτροπή «ότι εμμένει επί της πλήρους διαφωνίας της ως προς την πρόταση περατώσεως της συνδρομής [850503066]».
- 20 Με έκθεση της 13ης Μαρτίου 2002, που καταρτίστηκε κατόπιν αιτήσεως παροχής πληροφοριών εκ μέρους της Επιτροπής, η αρχή πληρωμής διαπίστωσε ότι οι δαπάνες της συνδρομής 850503066 δεν αλληλεπικαλύπτονταν με αυτές της συνδρομής 850503067. Επισήμανε ότι το ποσό των 40 221 000 000 ITL, ήτοι η διαφορά μεταξύ του συνολικού επενδυτικού κόστους του σχεδίου 850503067 που είχε δηλωθεί με το έγγραφο της 28ης Οκτωβρίου 1999 (225 473 000 000 ITL) και του κόστους που δηλώθηκε με την αίτηση διορθώσεως της 26ης Μαρτίου 2001 (185 252 000 000 ITL), αντιστοιχούσε στα ακόλουθα έξοδα: εργασίες επιμηκύνσεως της σήραγγας Materdei-Museo, εργασίες σταθεροποιήσεως κατόπιν της επιμηκύνσεως αυτής και δαπάνες για την υπερβολαβική ανάθεση για τις εν λόγω εργασίες επιμηκύνσεως και σταθεροποιήσεως.
- 21 Με την έκθεσή της, η αρχή πληρωμής επισήμανε επίσης ότι η αίτηση διορθώσεως της 26ης Μαρτίου 2001 υποβλήθηκε λόγω της «ανάγκης καταλογισμού των δαπανών επιμηκύνσεως της σήραγγας Materdei-Museo [...] στη χρηματοδότηση για τη συνδρομή ΕΤΠΑ 850503066, στο μέτρο που η επιμήκυνση προκλήθηκε λόγω της υπογειοποιήσεως και της μετατοπίσεως του σταθμού Museo». Κατέληξε ότι η αίτηση καταβολής του υπολοίπου της συνδρομής 850503066, με το έγγραφο της 26ης Μαρτίου 2001 (βλ. σκέψη 13 ανωτέρω), ήταν «πλήρως δικαιολογημένη».
- 22 Με έγγραφο της 11ης Ιουνίου 2002, αντίγραφο του οποίου εστάλη στην προσφεύγουσα στις 26 Ιουνίου 2002, η Επιτροπή ενημέρωσε την αρχή πληρωμής για «την οριστική της απόφαση [...] να προβεί στην περάτωση [της συνδρομής 850503066] σύμφωνα με τα στοιχεία του από 11 Μαΐου 2001 εγγράφου της» (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση). Ανέφερε, μεταξύ άλλων, τα εξής:

«Από την έκθεση της 13ης Μαρτίου 2002 προκύπτει ότι δαπάνες ύψους 39 971 416 958 ΙΤL, δηλωθείσες προηγουμένως στο πλαίσιο της συνδρομής 850503067 περιελήφθησαν εκ νέου στην τελική πιστοποίηση της συνδρομής 850503066. Οι δαπάνες αυτές αφορούσαν την επιμήκυνση της σήραγγας Museo-Materdei.

Η Επιτροπή εμμένει στην άποψή της ότι οι δαπάνες αυτές δεν μπορούν να καταλογιστούν [στη συνδρομή 850503066] για τους ακόλουθους λόγους:

- οι αποφάσεις της Επιτροπής σχετικά με τις [συνδρομές 850503066 και 850503067] προβλέπουν πολύ σαφή διάκριση:

- η απόφαση [...] της 21ης Δεκεμβρίου 1989 προβλέπει συνδρομή του ΕΤΠΑ για τις εργασίες που πρέπει να πραγματοποιηθούν στο τμήμα Dante-Museo, περιλαμβανομένων των σχετικών με τους σταθμούς Dante και Museo [συνδρομή 850503066].

- η απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 1988 προβλέπει συνδρομή του ΕΤΠΑ για τις εργασίες που πρέπει να πραγματοποιηθούν στο τμήμα Museo-Cilea, περιλαμβανομένου του σταθμού Materdei, αλλά εξαιρουμένων των σταθμών S. Rosa και Cilea [συνδρομή 850503067].

- δεδομένου ότι οι προαναφερθείσες εργασίες επιμηκύνσεως της σήραγγας Museo-Materdei πραγματοποιήθηκαν σαφώς στο τμήμα Museo-Cilea, αφορούν, ως εκ τούτου, τη συνδρομή 850503067 και καλύπτονται από την απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 1988.

— από τα έγγραφα που έχουμε στη διάθεσή μας προκύπτει σαφώς ότι η τροποποίηση του σχεδίου στα τέλη 1988/αρχές 1989 είχε ως αποτέλεσμα να αυξηθεί η δαπάνη που έπρεπε να καλύψει η συνδρομή 850503067 και να μην περιληφθούν στο κόστος της εν λόγω παρεμβάσεως οι δαπάνες για την επιμήκυνση της σήραγγας Materdei-Museo.»

- 23 Στις 3 Σεπτεμβρίου 2002, η προσφεύγουσα υπέβαλε στην Επιτροπή, βάσει του άρθρου 32, παράγραφος 5, του κανονισμού (ΕΚ) 1260/1999 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1999, περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία (ΕΕ L 161, σ. 1), αίτηση διορθώσεως της οριστικής πληρωμής του υπολοίπου της συνδρομής 850503066 και ζήτησε να γίνει δεκτή «η αίτηση διορθώσεως των σχετικών λογαριασμών [της συνδρομής 850509067] που είχαν υποβάλει οι ιταλικές αρχές στις 26 Μαρτίου 2001». Η προσφεύγουσα ανέφερε, απαντώντας σε ερώτημα που της υπέβαλε το Πρωτοδικείο στο πλαίσιο των μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, ότι, με σημείωμα της 25ης Σεπτεμβρίου 2002, η Επιτροπή είχε γνωστοποιήσει ότι ενέμενε στην άποψη που είχε διατυπώσει με την προσβαλλόμενη απόφαση.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 24 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 4 Σεπτεμβρίου 2002, η προσφεύγουσα άσκησε την παρούσα προσφυγή.
- 25 Η Επιτροπή δεν κατέθεσε εμπροθέσμως υπόμνημα αντικρούσεως. Δεδομένου, ωστόσο, ότι η προσφεύγουσα δεν ζήτησε από το Πρωτοδικείο να της επιδικάσει τα αιτήματά της, σύμφωνα με το άρθρο 122, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου, τάχθηκε στην Επιτροπή νέα προθεσμία για την υποβολή υπομνήματος αντικρούσεως.

26 Στις 19 Δεκεμβρίου 2002, η Επιτροπή κατέθεσε υπόμνημα αντικρούσεως, με το οποίο διατύπωσε απλώς τις ακόλουθες παρατηρήσεις:

«1. Με προσφυγή ασκηθείσα στις 6 Σεπτεμβρίου 2002 και πρωτοκληθείσα αυθημερόν στο πρωτόκολλο του Πρωτοδικείου, [η προσφεύγουσα] υπέβαλε αίτηση ακυρώσεως της [προσβαλλομένης αποφάσεως].

2. Στο “εισαγωγικό μέρος” του δικογράφου της (σημεία 1 έως 4, σελίδες 3 και 4), [η προσφεύγουσα] εκθέτει ότι υπέβαλε, στις 3 Σεπτεμβρίου 2002, διοικητική αίτηση θεραπείας της προσβαλλομένης αποφάσεως σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και ότι δεν είχε λάβει ακόμη απάντηση. Συναφώς, η προσφεύγουσα διευκρινίζει ότι άσκησε την “παρούσα προσφυγή για την παροχή προσωρινής προστασίας”, ώστε να αποφύγει τη λήξη της προθεσμίας που είχε ταχθεί για την προσβολή της εν λόγω αποφάσεως και να έχει “τη δυνατότητα να παραιτηθεί από την προσφυγή σε περίπτωση που η Επιτροπή αποφάσιζε να ανοίξει εκ νέου τη διαδικασία σχετικά με τη συνδρομή 850503066 και να δεχθεί ταυτόχρονα την αίτηση διορθώσεως του υπολοίπου της συνδρομής 850503067 που είχε υποβάλει η αρχή πληρωμής στις 26 Μαρτίου 2001”.

3. Συναφώς, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες της Γενικής Διευθύνσεως “Περιφερειακή Πολιτική” και [η προσφεύγουσα] ήρθαν σε επαφή προκειμένου να μελετήσουν τις δυνατότητες εξευρέσεως εξωδικαστικής λύσεως της διαφοράς. Υπό τις συνθήκες αυτές, ευκαταίο είναι να πληρωθούν στο εγγύς μέλλον οι προϋποθέσεις ώστε [η προσφεύγουσα] να μπορέσει ευλόγως να παραιτηθεί εν προκειμένω από την προσφυγή και το Πρωτοδικείο, χωρίς να αποφανθεί επί του αντικειμένου της διαφοράς, να προβεί στη διαγραφή της παρούσας υποθέσεως από το πρωτόκολλο.

4. Εν τω μεταξύ, καλόν είναι το Πρωτοδικείο, με τη σύμφωνη γνώμη [της προσφεύγουσας], να αναστείλει την έκδοση αποφάσεως υπό την έννοια του άρθρου 77, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας.»

27 Με διάταξη της 10ης Μαρτίου 2003, ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος του Πρωτοδικείου αποφάσισε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 77, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, να αναστείλει τη διαδικασία μέχρι τις 15 Μαΐου 2003.

28 Με έγγραφο της 9ης Μαΐου 2003, η προσφεύγουσα επισήμανε ότι παραιτούνταν από την υποβολή υπομνήματος απαντήσεως.

29 Στο πλαίσιο των προβλεπόμενων στο άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας μέτρων οργανώσεως της διαδικασίας, το Πρωτοδικείο κάλεσε την προσφεύγουσα, με έγγραφα της 26ης Σεπτεμβρίου 2003, της 8ης Δεκεμβρίου 2003 και της 6ης Απριλίου 2004, να προσκομίσει ορισμένα έγγραφα και να απαντήσει σε ερωτήσεις. Η προσφεύγουσα ικανοποίησε τα αιτήματα αυτά εντός των ταχθεισών προθεσμιών.

30 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε στις 23 Δεκεμβρίου 2003.

31 Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 6ης Ιουλίου 2004, οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου.

32 Η προσφεύγουσα ζητεί από το Πρωτοδικείο:

— να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση·

— να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

33 Η Επιτροπή διατυπώνει τα αιτήματά της ως εξής:

«Η Επιτροπή λαμβάνει την τιμή να υποβάλει τα εξής αιτήματα:

— να πληρωθούν στο εγγύς μέλλον οι προϋποθέσεις για να μπορέσει [η προσφεύγουσα] ευλόγως να παραιτηθεί από την προσφυγή εν προκειμένω·

— να μην υποχρεωθεί το Πρωτοδικείο να αποφανθεί επί του αντικειμένου της διαφοράς και να διαγράψει την υπόθεση από το πρωτόκολλο·

— εν τω μεταξύ, να μπορέσει το Πρωτοδικείο να αναστείλει την έκδοση αποφάσεως στην υπό κρίση υπόθεση·

— να αποφανθεί το Πρωτοδικείο επί των δικαστικών εξόδων σύμφωνα με τον Κανονισμό Διαδικασίας.»

Σκεπτικό

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

34 Πρέπει να διατυπωθούν ορισμένες προκαταρκτικές παρατηρήσεις ως προς τις συνδρομές 850503066 και 850503067 και τις αποφάσεις της 16ης Φεβρουαρίου 1988 και της 21ης Δεκεμβρίου 1989.

35 Η προσφεύγουσα στηρίζει, συγκεκριμένα, μεγάλο μέρος της προσφυγής της στον ισχυρισμό ότι οι συνδρομές του ΕΤΠΑ που της χορηγήθηκαν εν προκειμένω είναι «ενιαίες». Ισχυρίζεται ότι «η γραμμή [Dante-Vanvitelli] πρέπει να θεωρηθεί, στο σύνολό της, ως ενιαίο σχέδιο από τεχνικής, λειτουργικής και οικονομικής απόψεως» και ότι η κατάτμηση της γραμμής αυτής σε τρία τμήματα, ήτοι στα τμήματα Dante-Museo, Museo-Cilea και Cilea-Vanvitelli, οφειλόταν σε «εκτιμήσεις αμιγώς οικονομικής φύσεως συνδεόμενες με την πρόοδο των εργασιών και, κατά συνέπεια, με τους τρόπους πληρωμής των διαρθρωτικών ταμείων».

36 Οι ισχυρισμοί αυτοί δεν μπορούν να γίνουν δεκτοί. Συγκεκριμένα, από τη δικογραφία προκύπτει σαφώς ότι καθένα από τα τρία αυτά τμήματα, ακόμη και αν αυτά εντάσσονται σε ευρύτερο επενδυτικό σχέδιο (ήτοι, πέραν του τμήματος Dante-Vanvitelli, την υλοποίηση της γραμμής 1), αποτελούσε χωριστή δράση και ότι για καθεμία από τις δράσεις αυτές χορηγούνταν ειδική χρηματοδοτική συνδρομή από το ΕΤΠΑ. Αυτές οι χρηματοδοτικές συνδρομές είχαν χορηγηθεί με

τρεις χωριστές αποφάσεις της Επιτροπής, οι οποίες είχαν εκδοθεί σε διαφορετικές ημερομηνίες προβλέποντας, μεταξύ άλλων, διαφορετικά ποσοστά παρεμβάσεως, και οι οποίες είχαν μάλιστα εκδοθεί κατόπιν τριών χωριστών αιτήσεων των ιταλικών αρχών.

- 37 Όσον αφορά, ειδικότερα, τη συνδρομή 850503066, αυτή είχε αποτελέσει αντικείμενο της αποφάσεως της 21ης Δεκεμβρίου 1989, που είχε εκδοθεί κατόπιν της υποβολής της από 18 Νοεμβρίου 1985 αιτήσεως υπ' αριθ. 85/IT-03/064/CA των ιταλικών αρχών. Το σχέδιο για το οποίο είχε χορηγηθεί η συνδρομή αυτή συνίστατο στην κατασκευή των σταθμών Dante και Museo, καθώς και του τμήματος που χώριζε τους σταθμούς αυτούς. Η υλοποίηση του σχεδίου αυτού είχε αρχικώς οριστεί για το χρονικό διάστημα μεταξύ 1ης Νοεμβρίου 1989 και 30ής Ιουνίου 1994. Το ποσοστό παρεμβάσεως αντιστοιχούσε στο 35,22% του ποσού των δημοσίων δαπανών που είχαν πραγματοποιηθεί για τις εργασίες αυτές.
- 38 Όσον αφορά τη συνδρομή 850503067, αυτή είχε αποτελέσει αντικείμενο της αποφάσεως της 16ης Φεβρουαρίου 1988, που είχε εκδοθεί κατόπιν της υποβολής της από 18 Νοεμβρίου 1985 αιτήσεως υπ' αριθ. 85/IT-03/065/CA των ιταλικών αρχών. Το σχέδιο για το οποίο είχε χορηγηθεί η συνδρομή αυτή συνίστατο στην κατασκευή του σταθμού Materdei και του τμήματος Museo-Cilea. Η υλοποίηση του σχεδίου αυτού είχε αρχικώς οριστεί για το χρονικό διάστημα μεταξύ Δεκεμβρίου του 1987 και Δεκεμβρίου του 1990. Το ποσοστό παρεμβάσεως αντιστοιχούσε στο 50% του ποσού των δημοσίων δαπανών που είχαν πραγματοποιηθεί για τις εργασίες αυτές.
- 39 Η προσφεύγουσα προβάλλει τρεις λόγους ακυρώσεως προς στήριξη της προσφυγής της. Ο πρώτος αντλείται από παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, ο δεύτερος από παραβίαση της «αρχής της ουσιαστικής δικαιοσύνης» και ο τρίτος από έλλειψη αιτιολογίας.
- 40 Πρέπει, κατ' αρχάς, να εξεταστεί ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από παραβίαση της «αρχής της ουσιαστικής δικαιοσύνης».

Επί του δεύτερου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παραβίαση της «αρχής της ουσιαστικής δικαιοσύνης»

- 41 Η προσφεύγουσα επαναλαμβάνει, κατ' αρχάς, ότι η υλοποίηση των τμημάτων Dante-Museo και Museo-Materdei εντασσόταν στο πλαίσιο ενός ενιαίου σχεδίου, «μη δυνάμενου να διαχωριστεί από τεχνικής, λειτουργικής και οικονομικής απόψεως».
- 42 Στη συνέχεια δίνει τις ακόλουθες εξηγήσεις:
- αρχικώς, η αρχή πληρωμής περιορίστηκε να κατανείμει τις συνολικές επιλέξιμες δαπάνες «βάσει του τόπου εκτελέσεως των εργασιών χωρίς να λάβει υπόψη την πραγματοποιηθείσα τροποποίηση του σχεδίου», γεγονός που προκάλεσε σημαντική αύξηση της «επενδύσεως που είχε καταλογιστεί, σύμφωνα με τη λογική αυτή, στο τμήμα Museo-Materdei» και, κατ' επέκταση, «σημαντική και αδικαιολόγητη μείωση του ποσοστού συγχρηματοδοτήσεως της συνδρομής 850503067»·
 - δεδομένου ότι η μεταβολή της κατανομής της «συνολικής πιστώσεως» μεταξύ των δύο οικείων συνδρομών, με καταλογισμό στη συνδρομή 850503067 μέρους της πιστώσεως που είχε χορηγηθεί στη συνδρομή 850503066, απαιτούσε την έκδοση νέας αποφάσεως εκ μέρους της Επιτροπής, η αρχή πληρωμής προτίμησε να ζητήσει διόρθωση του ισολογισμού για τη συνδρομή 850503067, προκειμένου να αφαιρέσει τις δαπάνες που είχε προκαλέσει η επιμήκυνση του εν λόγω τμήματος και να τις καταλογίσει στη συνδρομή 850503066·
 - η αρχή πληρωμής θεώρησε, συγκεκριμένα, ότι «οι εν λόγω δαπάνες μπορούσαν εξίσου καλά να καταλογιστούν βάσει του λειτουργικού κριτηρίου αντί του κριτηρίου που συνδέεται με τον τόπο εκτελέσεως των εργασιών για τη

συνδρομή 850503066, εφόσον είχαν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του τροποποιημένου σχεδίου για τον σταθμό Museo, που ενέπιπτε στη συνδρομή 850503066»·

- κατά συνέπεια, η αρχή πληρωμής, με την αίτησή της για την πληρωμή του υπολοίπου της συνδρομής 850503066, ανέφερε συνολικές δαπάνες ύψους 230 957 000 000 ITL και ζήτησε, παράλληλα, τη διόρθωση του ισολογισμού για τη συνδρομή 850503067·
- ενώ η αύξηση των δαπανών που είχαν δηλωθεί ως επιλέξιμες για τη συνδρομή 850503067 δεν οδήγησε σε αύξηση του ποσού της συνδρομής αυτής, αντιθέτως η σύντμηση του τμήματος Dante-Museo επέφερε μείωση του ποσού της συνδρομής 850503066.

43 Λαμβανομένων υπόψη των διαφόρων αυτών στοιχείων, η προσφεύγουσα εκτιμά ότι η Επιτροπή επέδειξε υπερβολική και αδικαιολόγητη τυπολατρία, απορρίπτοντας την προαναφερθείσα αίτηση θεραπείας και μειώνοντας το ποσό της συνδρομής 850503066 «λόγω ανεπαρκών επιλέξιμων δαπανών (καθόσον αυτές είχαν ήδη εσφαλμένα καταλογιστεί στη συνδρομή 850503067), μολονότι η συνολική πραγματοποιηθείσα δαπάνη αποδείχθηκε ανώτερη από την προβλεφθείσα και αναγνωρίστηκε ότι οι εργασίες είχαν πραγματοποιηθεί σύμφωνα με το σχέδιο». Ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή παραβίασε προδήλως την «αρχή της ουσιαστικής δικαιοσύνης».

44 Η προσφεύγουσα προσθέτει ότι, αν η Επιτροπή είχε όντως θεωρήσει απαράδεκτο το «λειτουργικό κριτήριο του καταλογισμού των δαπανών» που είχε εφαρμόσει η αρχή πληρωμής με την αίτηση διορθώσεως, όφειλε να το επισημάνει εγκαίρως στις ιταλικές αρχές και να τους υποδείξει τη διαδικασία που όφειλαν να ακολουθήσουν. Εκτιμά ότι η Επιτροπή μπορούσε να βρει λύση σ' αυτό το αμιγώς τυπικό πρόβλημα και να αποφύγει, κατ' αυτόν τον τρόπο, να της προξενήσει ζημία.

- 45 Το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι, σε αντίθεση με τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, η προσβαλλόμενη απόφαση είναι πλήρως δικαιολογημένη και ουδώς προκύπτει από υπερβολική τυπολατρία.
- 46 Ειδικότερα, η απόφαση αυτή δικαιολογείται από την ανάγκη εξασφάλισης της ορθής λειτουργίας του συστήματος των κοινοτικών χρηματοδοτικών συνδρομών και της ορθολογικής χρηματοοικονομικής διαχείρισης των κοινοτικών πόρων. Ανταποκρίνεται στην αρχή σύμφωνα με την οποία το νομικό και χρηματοοικονομικό πλαίσιο κάθε συνδρομής καθορίζεται αυστηρά από την κοινοτική απόφαση με την οποία χορηγείται η εν λόγω συνδρομή.
- 47 Όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή με την προσβαλλόμενη απόφαση, οι αποφάσεις της 16ης Φεβρουαρίου 1988 και της 21ης Δεκεμβρίου 1989 προβλέπουν «πολύ σαφή διάκριση». Συγκεκριμένα, από τη δικογραφία προκύπτει ότι οι εργασίες για το σχέδιο 850503067, το οποίο καλύπτει η απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 1988, αφορούσαν την κατασκευή του τμήματος Museo-Cilea, περιλαμβανομένου του σταθμού Materdei, αλλά εξαιρουμένων των σταθμών Salvator Rosa και Cilea, και ότι οι εργασίες για το σχέδιο 850503066, το οποίο καλύπτει η απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1989, αφορούσαν την κατασκευή του τμήματος Dante-Museo, περιλαμβανομένων των δύο αυτών σταθμών.
- 48 Από τη δικογραφία προκύπτει επίσης (βλ., ειδικότερα, το έγγραφο με τίτλο «απόσπασμα της εκθέσεως ελέγχου της 11ης Ιανουαρίου 2001» που μνημονεύεται στη σκέψη 10 ανωτέρω και την από 13 Μαρτίου 2002 έκθεση της αρχής πληρωμής που μνημονεύεται στη σκέψη 20 ανωτέρω) ότι οι επίδικες στην παρούσα υπόθεση δαπάνες αντιστοιχούν αποκλειστικά σε εργασίες που πραγματοποιήθηκαν πέραν του σταθμού Museo, σε σχέση με την επιμήκυνση της γραμμής Museo-Materdei.
- 49 Επομένως, δεν αμφισβητείται ότι οι εν λόγω δαπάνες και εργασίες εμπίπτουν στο σχέδιο 850503067 και όχι στο σχέδιο 850503066. Εξάλλου, αυτό είχε θεωρήσει αρχικώς και η αρχή πληρωμής, αναφέροντας, με την από 28 Οκτωβρίου 1999

αίτηση καταβολής του υπολοίπου της συνδρομής 850503067, συνολικό επενδυτικό κόστος και επιλέξιμες δημόσιες δαπάνες ύψους 225 473 000 000 ITL, ήτοι ποσό που περιελάμβανε τις οικείες δαπάνες.

- 50 Δεδομένου ότι η απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 1988 προέβλεπε συνδρομή που δεν μπορούσε να υπερβεί τις 78 481 500 000 ITL, η Επιτροπή βασίμως πλήρωσε μόνον το ποσό αυτό, μολονότι οι συνολικές δημόσιες δαπάνες για το σχέδιο 850503067 αποδείχθηκαν ανώτερες από τις αρχικώς προβλεφθείσες.
- 51 Ομοίως, εφόσον οι επίδικες στην παρούσα υπόθεση δαπάνες δεν μπορούσαν να καταλογιστούν στο σχέδιο 850503066 και είχαν ήδη συνδεθεί με το σχέδιο 850503067, το οποίο είχε περατωθεί από τον Απρίλιο του 2000, η Επιτροπή δεν μπορούσε να δεχθεί την υπόθεση «ανακατανομή δαπανών» που είχε παρουσιάσει η αρχή πληρωμής στις 26 Φεβρουαρίου 2001. Επομένως, ορθώς όρισε το ποσό της συνδρομής 850503066 σε 65 922 645 280 ITL, ήτοι στο 35,22 % των επιλέξιμων δημοσίων δαπανών (187 181 583 042 ITL).
- 52 Περαιτέρω, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι η τακτική που ακολούθησε εν προκειμένω η αρχή πληρωμής για να επιτύχει την καταβολή ολόκληρου του ανώτατου προβλεπόμενου με την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1989 ποσού των 80 000 000 000 ITL, ήτοι η υποβολή απλής αιτήσεως διορθώσεως του ισολογισμού των δαπανών για το σχέδιο 850503067, δεν ήταν νομότυπη.
- 53 Συγκεκριμένα, αφενός, η αίτηση αυτή είχε υποβληθεί ενώ η συνδρομή 850503067 είχε περατωθεί οριστικά πριν από ένα περίπου έτος και οι επίδικες δημόσιες δαπάνες είχαν καταλογιστεί στο σχέδιο 850503067.

- 54 Αφετέρου και, εν πάση περιπτώσει, μια απλή αίτηση διορθώσεως του ισολογισμού, ακόμη και αν είχε υποβληθεί εγκαίρως πριν από την περάτωση της συνδρομής 850503067, δεν επιτυγχάνει το επιδιωκόμενο από την προσφεύγουσα αποτέλεσμα. Στην πραγματικότητα, όπως επανειλημμένως ανέφερε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, οι αρμόδιες ιταλικές αρχές όφειλαν να υποβάλουν στην Επιτροπή, το αργότερο κατά τη χρονική στιγμή της εγκρίσεως των μεταβολών για το τμήμα Dante-Vanvitelli, επίσημη αίτηση αναθεωρήσεως των αποφάσεων της 16ης Φεβρουαρίου 1988 και της 21ης Δεκεμβρίου 1989, που να περιλαμβάνει νέα εκτίμηση του συνολικού επενδυτικού κόστους και των επιλέξιμων δημοσίων δαπανών για καθένα από τα δύο επίδικα σχέδια. Μια τέτοια αίτηση μπορούσε να οδηγήσει σε επαναπροσδιορισμό των εργασιών σχετικά για καθένα από τα δύο σχέδια ή σε προσαρμογή του ποσού των δύο χρηματοοικονομικών συνδρομών.
- 55 Επιβάλλεται, όμως, η διαπίστωση ότι μια τέτοια επίσημη αίτηση ουδέποτε υποβλήθηκε εν προκειμένω. Το από 8 Νοεμβρίου 1988 έγγραφο της Metropolitana di Napoli προς την Επιτροπή, το οποίο προσκόμισε η προσφεύγουσα ως απάντηση σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, δεν μπορεί να θεωρηθεί επαρκές για τον σκοπό αυτό, καθότι επρόκειτο απλώς για παρουσίαση της προόδου των εργασιών στα διάφορα τμήματα της γραμμής 1. Όσον αφορά, ειδικότερα, το τμήμα Museo-Materdei, με το εν λόγω έγγραφο η εταιρία αυτή αρκείται, κατ' ουσίαν, να αναφέρει το γεγονός ότι η προσφεύγουσα έχει την πρόθεση να εγκρίνει την «τροποποίηση του σχεδίου».
- 56 Περαιτέρω, η προσφεύγουσα δεν προσκόμισε απολύτως κανένα πειστικό αποδεικτικό στοιχείο προς στήριξη του ισχυρισμού της ότι η Επιτροπή «ενημερωνόταν διαρκώς για τις μεταβολές που επέφερε στο αρχικό σχέδιο η εν λόγω τροποποίηση». Τα στοιχεία που απέστειλε στο Πρωτοδικείο, απαντώντας σε γραπτή ερώτηση με την οποία της ζητήθηκαν διευκρινίσεις επ' αυτού, μόλις και μετά βίας αποδεικνύουν ότι, όταν οι ιταλικές αρχές υπέβαλαν τις αιτήσεις χορηγήσεως της συνδρομής του ΕΤΠΑ, η Επιτροπή ενημερώθηκε για το ότι, πριν από μερικά χρόνια, είχε μελετηθεί η δυνατότητα να μην πραγματοποιηθούν στην επιφάνεια οι εργασίες κατασκευής του σταθμού Museo. Όσον αφορά τη «δημοτική απόφαση» στην οποία παραπέμπει η προσφεύγουσα με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως (βλ. σκέψη 61 κατωτέρω) και η

οποία είναι, προφανώς, η δημοτική απόφαση υπ' αριθ. 257 της 14ης Μαΐου 1991 (βλ. σκέψη 6 κατωτέρω), αρκεί η διαπίστωση ότι, εκτός από το ότι η εν λόγω απόφαση δεν περιλαμβάνεται στη δικογραφία, ουδόλως προκύπτει ότι διαβιβάστηκε κάποια στιγμή στην Επιτροπή.

- 57 Τέλος, το Πρωτοδικείο εκτιμά ότι η προσφεύγουσα δεν μπορεί βασίμως να προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν ενημέρωσε εγκαίρως τις ιταλικές αρχές σχετικά με το ότι το κριτήριο καταλογισμού των δαπανών που είχαν προβλέψει δεν ήταν νομότυπο και ότι δεν τους υπέδειξε τη διαδικασία που όφειλαν να ακολουθήσουν. Συγκεκριμένα, από τη δικογραφία προκύπτει ότι η αρχή πληρωμής παρουσίασε στην Επιτροπή, το πρώτον στις 26 Φεβρουαρίου 2001 (βλ. σκέψη 10 ανωτέρω), τις δύο υποθέσεις καταλογισμού των δαπανών. Στις 2 όμως Απριλίου 2001, η Επιτροπή είχε συνάντηση με την αρχή πληρωμής, κατά τη διάρκεια της οποίας της υπενθύμισε τους λόγους για τους οποίους θεωρούσε ότι η υπόθεση «ανακατανομή των δαπανών» έπρεπε να απορριφθεί. Επιπλέον, στις 11 Μαΐου 2001, η Επιτροπή διαβίβασε στην αρχή πληρωμής πρόταση περατώσεως της συνδρομής 850503066, παραπέμπόντας ρητώς στο από 7 Μαρτίου 2001 έγγραφό της και στη συνάντηση της 2ας Απριλίου 2001 (βλ. σκέψη 16 ανωτέρω).
- 58 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από παραβίαση της «αρχής της ουσιαστικής δικαιοσύνης» δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης

- 59 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η Επιτροπή, μειώνοντας το ποσό της συνδρομής 850503066 σε σχέση με εκείνο που είχε προβλεφθεί με την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1989 και απορρίπτοντας την αίτηση διορθώσεως για τη συνδρομή 850503067, παραβίασε την αρχή της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

- 60 Ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, με την προηγούμενη συμπεριφορά της, της δημιούργησε τη βάσιμη προσδοκία ότι θα της καταβαλλόταν το σύνολο της συνδρομής 850503066.
- 61 Προς στήριξη του ισχυρισμού αυτού, η προσφεύγουσα προβάλλει τα ακόλουθα στοιχεία:
- η «δημοτική απόφαση για την τροποποίηση του σχεδίου κατασκευής του σταθμού Museo και της σήραγγας στο δρομολόγιο Museo-Materdei» κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή·
 - επομένως, η Επιτροπή ενημερώθηκε για την τεχνική ανάγκη μετατοπίσεως του σταθμού Museo προς τον σταθμό Dante, η οποία θα είχε ως αποτέλεσμα, αφενός, σύντμηση του τμήματος Dante-Museo και επιμήκυνση του τμήματος Museo-Materdei καθώς και της σήραγγας που βρισκόταν στο τμήμα αυτό και, αφετέρου, αύξηση του συνολικού μήκους του δρομολογίου·
 - η Επιτροπή ουδέποτε αντιτάχθηκε σ' αυτή την τροποποίηση του σχεδίου ούτε αμφισβήτησε την καταλληλότητά του από τεχνικής απόψεως και την «ορθότητά του από οικονομικής απόψεως»·
 - η Επιτροπή ουδέποτε ανέφερε ότι η υλοποίηση του εν λόγω τροποποιημένου σχεδίου «θα επέφερε, λόγω της κατατμήσεως —για οικονομικούς λόγους— του σχεδίου σε δύο παρεμβάσεις, μείωση της συνολικής συνδρομής παρά την αύξηση της επενδύσεως»·

- οι εργασίες πραγματοποιήθηκαν στο ακέραιο, σύμφωνα με τους τεθέντες όρους και εντός των ταχθεισών προθεσμιών

- οι συνολικές δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν για την κατασκευή του τμήματος Dante-Vanvitelli δεν ήταν κατώτερες αλλά, αντιθέτως, ανώτερες από τις αρχικώς προβλεφθείσες δαπάνες

- η προσφεύγουσα ουδέποτε σκόπευε να ζητήσει τη συμβολή της Επιτροπής για τις πρόσθετες δαπάνες που προκλήθηκαν από την τροποποίηση του σχεδίου, αλλά μόνον την καταβολή του συνόλου του αρχικώς προβλεφθέντος ποσού της συνδρομής.

62. Συναφώς, το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά τη νομολογία του, το δικαίωμα επικλήσεως της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης παρέχεται σε κάθε επιχειρηματία στον οποίο ένα θεσμικό όργανο δημιούργησε βάσιμες προσδοκίες (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 14ης Ιουλίου 1997, T-81/95, Interhotel κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-1265, σκέψη 45, και της 29ης Σεπτεμβρίου 1999, T-126/97, Sonasa κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. II-2793, σκέψη 33).

63. Εν προκειμένω, τα στοιχεία που προβάλλει η προσφεύγουσα δεν ήταν ικανά να της δημιουργήσουν βάσιμες προσδοκίες ότι θα ελάμβανε το σύνολο του προβλεφθέντος με την απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1989 ποσού.

64. Συγκεκριμένα, όπως διαπιστώθηκε στη σκέψη 56 ανωτέρω, ουδόλως έχει αποδειχθεί ότι η «δημοτική απόφαση για την τροποποίηση του σχεδίου κατασκευής του σταθμού Museo και της σήραγγας στο δρομολόγιο Museo-Materdei» κοινοποιή-

θηκε στην Επιτροπή. Γενικότερα, δεν αποδείχθηκε ότι οι αρμόδιες ιταλικές αρχές ενημέρωσαν την Επιτροπή εγκαίρως και με την αναμενόμενη από τους δικαιούχους των συνδρομών ακρίβεια για τις τροποποιήσεις των οικείων σχεδίων. Το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν προέβαλε αντιρρήσεις ως προς τις τροποποιήσεις αυτές δεν μπορεί, υπό αυτές τις συνθήκες, να ερμηνευθεί ως αποδοχή του καταλογισμού στο σχέδιο 850503066 ορισμένων δημοσίων δαπανών που ενέπιπταν ωστόσο προδήλως στο σχέδιο 850503067.

- 65 Η στάση της Επιτροπής δεν μπορεί, εξάλλου, να ερμηνευθεί κατ' αυτόν τον τρόπο, δεδομένου ότι η αρχή πληρωμής είχε καταλογίσει, με την αίτησή της για την πληρωμή του υπολοίπου της συνδρομής 850503067 της 28ης Οκτωβρίου 1999, τις εν λόγω δημόσιες δαπάνες στο σχέδιο 850503067 και μόλις στις 16 Φεβρουαρίου 2001 προέβαλε την άποψη ότι οι δαπάνες αυτές ενέπιπταν στο σχέδιο 850503066.
- 66 Εν πάση περιπτώσει, όπως ήδη διαπιστώθηκε με τη σκέψη 54 ανωτέρω, το επιδιωκόμενο από την προσφεύγουσα αποτέλεσμα δεν μπορούσε, σε οποιαδήποτε περίπτωση, να επιτευχθεί παρά μόνον κατόπιν υποβολής επίσημης αιτήσεως αναθεωρήσεως των αποφάσεων της 16ης Φεβρουαρίου 1988 και της 21ης Δεκεμβρίου 1989, η οποία ουδέποτε υποβλήθηκε εν προκειμένω.
- 67 Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δεν είναι βάσιμος.

Επί του τρίτου λόγου ακυρώσεως, που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας

- 68 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση πάσχει έλλειψη αιτιολογίας.

- 69 Ισχυρίζεται, πρώτον, ότι, με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή δεν προέβαλε κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο τους λόγους απορρίψεως της αιτήσεως διορθώσεως του ισολογισμού για τη συνδρομή 850503067 ούτε ανέφερε τους λόγους για τους οποίους θεωρούσε ότι η αύξηση των δαπανών που προκλήθηκε από την τροποποίηση του σχεδίου έπρεπε να καταλογιστεί στη συνδρομή αυτή και όχι στη συνδρομή 850503066.
- 70 Η προσφεύγουσα υποστηρίζει, δεύτερον, ότι από την προσβαλλόμενη απόφαση δεν προκύπτουν σαφώς οι λόγοι που δικαιολογούν τη μείωση της συνδρομής 850503066 σε σχέση με το αρχικώς χορηγηθέν ποσό. Προς στήριξη της αιτιάσεως αυτής, επικαλείται την απόφαση του Δικαστηρίου της 4ης Ιουνίου 1992, C-189/90, *Cireke κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1992, σ. I-3573, σκέψεις 16 έως 18), και την απόφαση του Πρωτοδικείου της 6ης Δεκεμβρίου 1994, T-450/93, *Lisrestal κ.λπ. κατά Επιτροπής* (Συλλογή 1994, σ. II-1177).
- 71 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, κατά πάγια νομολογία, από την αιτιολογία μιας ατομικής αποφάσεως πρέπει να διαφαίνεται, κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο, η συλλογιστική της κοινοτικής αρχής που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη, κατά τρόπο που να καθιστά δυνατό στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τον έλεγχό του. Η υποχρέωση αιτιολογήσεως πρέπει να εκτιμάται αναλόγως των περιστάσεων της συγκεκριμένης περιπτώσεως. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει της διατυπώσεώς της αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, *Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France*, Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 63, και την εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 72 Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει σαφώς ότι η Επιτροπή έκρινε ότι η απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 1989 αφορούσε εργασίες που έπρεπε να πραγματοποιηθούν στο τμήμα *Dante-Museo*, ενώ η απόφαση της 16ης Φεβρουαρίου 1988 αφορούσε εργασίες που έπρεπε να πραγματοποιηθούν στο τμήμα *Museo-Cilea* και ότι οι επίδικες στην παρούσα υπόθεση δαπάνες έπρεπε να

καταλογιστούν αποκλειστικά στη συνδρομή 850503067, για τον λόγο ότι αφορούσαν εργασίες που πραγματοποιήθηκαν στο τελευταίο αυτό τμήμα. Από την προσβαλλόμενη απόφαση προκύπτει επίσης σαφώς ότι η Επιτροπή θεώρησε, υπό τις περιστάσεις αυτές, ότι οι εν λόγω δαπάνες έπρεπε να αφαιρεθούν από τις δαπάνες που είχαν δηλωθεί για τη συνδρομή 850503066, πράγμα που είχε ως αναγκαία συνέπεια τη μείωση του αρχικώς εγκριθέντος ποσού της συνδρομής.

- 73 Επιπλέον, πρέπει να σημειωθεί ότι, με το από 7 Μαρτίου 2001 έγγραφό της (βλ. σκέψη 12 ανωτέρω), η Επιτροπή είχε ήδη σαφώς τονίσει τον διαφορετικό χαρακτήρα των συνδρομών 850503066 και 850503067 και των αποφάσεών της για τη χορήγηση των εν λόγω συνδρομών, καθώς και ότι οι ιταλικές αρχές δεν την είχαν ενημερώσει εγκαίρως για τις τροποποιήσεις του σχεδίου κατασκευής της γραμμής Dante-Vanvitelli.
- 74 Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως που αντλείται από έλλειψη αιτιολογίας δεν μπορεί να γίνει δεκτός.
- 75 Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 76 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Στην παρούσα υπόθεση, η Επιτροπή ζήτησε από το Πρωτοδικείο να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων «σύμφωνα με τον Κανονισμό Διαδικασίας». Το αίτημα αυτό δεν μπορεί να θεωρηθεί ως αποβλέπον στο να καταδικαστεί η προσφεύγουσα στα δικαστικά έξοδα (βλ. υπ' αυτή την έννοια, απόφαση του Δικαστηρίου της 31ης Μαρτίου 1992, C-255/90 P, *Burban κατά Κοινοβουλίου*, Συλλογή 1992, σ. I-2253, σκέψη 26). Επομένως, κάθε διάδικος θα φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πέμπτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την προσφυγή.
- 2) Κάθε διάδικος θα φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 31 Μαΐου 2005.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

P. Lindh